

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ד / גליון קכט

ערש"ק פרשת תזריע-מצורע ה'תשס"ז

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת פרשת תזריע-מצורע, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קכט), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש דצוקללה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבאר הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

353 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

ביאור נפלא בדיוק דברי רש"י בריש פרשת מצורע, דיליף היא שאין מטהרין המצורע בלילה מן התיבות "זאת תהי' תורת המצורע", ודלא כשאר מפרשים.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק יב עמ' 78 ואילך)

יינה של תורה

דין איסור נדה לבעלה ע"פ פנימיות הדברים, בנוגע ליחוד כנסת ישראל עם הקב"ה; חקירה אי האיסור הוא מדין טומאה או איסור, הנפק"מ והראיות שבוה ע"פ פנימיות.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ג עמ' 983 ואילך)

חידושי סוגיות

יביא הא דבמשנה דין ב' הסתרים וכהן סומא נדרשו יחדיו, ובתו"כ משמע דא"א לשניהם יחדיו / יקדים מדברי התויו"ט דסומא בעין אחת וסומא בב' עיניו אינם מגדר אחד / יסיק דזהו להמשנה דס"ל דגדר פסול סומא הוא מחמת חסרון החפצא דראיית הנגע, ולהתו"כ הוא פסול בהגברא הרואה עצמו.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לב עמ' 84 ואילך)

הוספה — דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע במעלתם של בני ישראל הפשוטים.

(אגרות קודש חלק י עמ' קלח)

מקרא אני דורש

”יום” שאינו ממעט לילה

ביאור נפלא בדיוק דברי רש”י בריש פרשת מצורע, דליף היא שאין מטהרין המצורע בלילה מן התיבות ”זאת תהי’ תורת המצורע”, ודלא כשאר מפרשים

א. בריש פרשת מצורע: ”זאת תהי’ תורת המצורע ביום טהרתו, והובא אל הכהן”. ומפרש רש”י: ”זאת תהי’ תורת המצורע וגו’ – מלמד שאין מטהרין אותו בלילה”.

ובמפרשים הבינו כוונתו, שלומדים לימוד זה ממשמעות תיבת ”ביום” – ”ביום טהרתו”, שתיבה זו באה ללמד ”שאין מטהרין אותו בלילה”.

אמנם כשנדקדק בלשון רש”י, הרי רש”י לא העתיק תיבת ”ביום” (”ביום טהרתו”) ב’דיבור המתחיל’ – אלא דוקא את התיבות שבתחילת הפסוק: ”זאת תהי’ תורת המצורע”, [ורק רומז לתיבות ”ביום טהרתו” על ידי הוספת ”וגומר”], ומשמע שהלימוד הוא בעיקר מתיבות אלו.

ולכאורה תמוה: איך תיבות אלו – ”זאת תהי’ תורת המצורע” – מלמדות שטהרת המצורע היא ביום? ! ובעיקר קשה: למה לא פירש רש”י בפשטות, שלומדים לימוד זה ממשמעות תיבת ”ביום”?

ב. והנה, עוד יש לדקדק בלשון רש”י: למה כתב באופן שלילי – ”מלמד שאין מטהרין אותו בלילה”, ולא כתב באופן חיובי וקצר: ”מלמד שטהרתו ביום”! ?

לקראת שבת

ובפרט, שבתורת כהנים כאן (וכן בש"ס מגילה כ, ב) נקטו הלימוד בלשון חיובי – "וטרתו ביום", ולמה רש"י שינה ודייק לכתוב בצד השלילי דוקא? (וכן הקשה בנחלת יעקב על רש"י כאן).

וכד דייקת שפיר, הרי אין זה רק שינוי בסגנון – אם חיובי או שלילי – אלא יתכן משינוי זה נפקא מינה לדינא: כאשר נמשכה טהרת המצורע בזמן שאינו לא יום ולא לילה – בין השמשות וולהעיר ממה שהאריכו באחרונים בגדרו של בין השמשות, ואכ"מ]:

לפי התורת כהנים שההדגשה היא על החיוב – שהטהרה צריך להיות ביום דוקא – הרי אם נמשכה טהרתו בזמן שאינו יום, שוב לא עלתה לו טהרה מאחר שלא היתה ביום; אולם לרש"י שהעיקר הוא השלילה – ש"אין מטהרין אותו בלילה" – הרי אם תימשך טהרתו בזמן בין השמשות כשרה, כיון שלא היתה בלילה.

ואם כן, מתחזקת הקושיא:

כיון שמשמעות הכתוב "ביום טהרתו" היא שהטהרה תהי' דוקא ביום – מדוע כתב רש"י "מלמד שאין מטהרין אותו בלילה", באופן שמשמע שיהי' כשר אפילו בזמן שאינו יום, כגון בין השמשות [כיון שסוף סוף אינו "לילה"]?

ג. והביאור בכל זה יש לומר:

רש"י בא לפרש "פשוטו של מקרא" [שלא כהתורת כהנים שענינו מדרש הלכה]. ובפשט המקראות, התיבה "יום" כשלעצמה אינה שוללת לילה [אלא אם כן היא כתובה במפורש במשמעות של השוואה וניגוד ללילה], ופירושה הוא כל המעת לעת, היום והלילה. וכמפורש (בראשית א, ה): "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד" – שה"יום" מורכב הוא הן מ"ערב" והן מ"בוקר"; וכן נאמר "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות" (משפטים כג, יב) – שפירושו: שכל המעת לעת של שבת אסור במלאכה. ופשוט.

יתירה מזו: מצינו "יום" בנוגע למאורע שהי' רק בלילה, כמו שכתוב (במדבר ג, יג): "ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים" – ומכת בכורות היתה הרי "בחצי הלילה" (בא יב, כט)!

ועל כרחך, שתיבת "יום" כשלעצמה אינה שוללת לילה, כי פירושה כל המעת לעת.

ולכן, רש"י אינו יכול לפרש כהתורת כהנים, באופן חיובי ופשוט: שמיתור ומשמעות תיבת "ביום טהרתו" למדים שהטהרה צריכה להיות ביום דוקא – שהרי בפשוטו של מקרא ה"יום" אינו מוגבל רק לשעות האור, ובוודאי שאי אפשר למעט בין השמשות מתיבת "יום".

ד. אולם אף על פי כן פירש רש"י למעט הלילה מטהרת המצורע, ש"אין מטהרין אותו בלילה" – וראיתו היא (לא מתיבת "יום" כשלעצמה, אלא) מהתיבות שמעתיק בדיבור המתחיל: "זאת תהי' תורת המצורע".

לקראת שבת

ט

תיבות אלו לכאורה מיותרות, ואין בהם כל חידוש – וכפי שהקשו כמה ממפרשי התורה; שהרי מובן מעצמו, שהמדובר יהי' במצורע, כיון שפרשה זו באה בהמשך לפרשה הקודמת שנאמרו בה דיני טומאת המצורע.

ויתור זה מלמדנו ש"ביום טהרתו" הנאמר לאחרי זה – מובנו ביום דוקא, ולא בלילה:

כי, תיבות אלו הן לשונות של הגבלה ודיוק, כך בדיוק – ולא אחרת;

[ועל הסדר: א) "זאת" – מציין דבר ברור ומדוייק. ב) "תהי" – משמעותה "בהווייתה תהא". ג) "תורת" – פירושה הוראת דינים, "תורת" הענין והלכותיו, האופן המדוייק שבו צריך לקיימו];

ובענינו: דוקא כאשר הדרך הזאת תהי' כהוראת התורה – אז יטהר המצורע. וכיון שתיבות אלו באות כהקדמה למלים "ביום טהרתו", הרי הן מלמדות אותנו שהתיבות "ביום טהרתו" מדוייקות ומכוונות: ביום – ולא בלילה.

ונמצא, איפוא, שהלימוד שאין מטהרין את המצורע בלילה – אינו נלמד מתוך התיבות "ביום טהרתו" כשלעצמם, אלא דוקא מהיותם באים לאחר ההקדמה של "זאת תהי' תורת המצורע", שהיא המלמדת כי התיבה "יום" באה כאן באופן מדוייק ומוגבל.

[ומעתה מבואר בפשטות מדוע העתיק רש"י את התיבות "זאת תהי' תורת המצורע", ואת תיבות "ביום טהרתו" רק רמז על ידי הוספת "וגומר" – שכוונתו בזה, כי עיקר הלימוד הוא מתיבות "זאת תהי' תורת המצורע", שתיבות אלו מלמדות על המשך הכתוב (ה"וגומר") – שהוא צריך להיות מוגבל ומדוקדק].

אך כיון שדיוק זה הוא בתור חידוש, הרי "אין לך כן אלא חידושו", ולכן ממעטים רק לילה ממש [ולא ממעטים גם את בין השמשות].

יינה של תורה

יחוד כנסת ישראל וקוב"ה

דין איסור נדה לבעלה ע"פ פנימיות הדברים, בנוגע ליחוד כנסת ישראל עם הקב"ה; חקירה אי האיסור הוא מדין טומאה או איסור, הנפק"מ והראיות שבזה ע"פ פנימיות

א. בדין נדה שאסורה לבעלה ישנה חקירה אם האיסור הוא משום טומאת נדה, או שהוא איסור בפני עצמו, שאינו שייך לדין טומאה שלה. וישנן ראיות (הובאו להלן) דהוא איסור בפני עצמו ואינו משום דין טומאה (ראה אתון דאורייתא כלל כא).

והנה, איש ואשה כאן למטה על כל הפרטים שבהם, וכן פרטי הדינים הקשורים בהם, הם דוגמא כביכול, ושרשם הוא (כבכל הדברים הגשמיים המשתלשלים משרשם ברוחניות) הענין של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, הנקראים איש ואשה (וכל שיר השירים מיוסד ע"ז, כידוע במדרשי רז"ל).

וכן הוא בהדין דטומאת נדה, דאף הוא ישנו בה"אשה" דכנס"י. דעל ידי החטאים נעשים בני ישראל מרוחקים – "נדה" (ל' "נד" וריחוק (כפירוש התרגום)).

וע"ז אומרים, דהגם שישנם כאן ענינים של טומאה, הרי שבנוגע ליחוד עם עם בעלה, להתייחד (ולהתאחד) עם "בעלה" הקדוש ברוך הוא – שבזה מתבטא עיקר הרצון של בני ישראל "באמת לאמתו לגמרי בכל לב ובכל נפש" (ל' התניא פמ"א) ועבור זה הם מקיימים תורה ומצוות – אין זה ענין של טומאה ח"ו, כי אם ענין של איסור בלבד.

לקראת שבת

יא

ב. המעלה בכך שהוא איסור ולא טומאה:

החילוק בין איסור וטומאה הוא: איסור הוא סוג רע שהשכל מסוגל להשיגו, כלומר שהאדם יכול להבין ולהרגיש את הרע שבאיסור. ולדוגמא, האיסור דמאכלות אסורות, שנרגש בפועל שהם מטמטמים המוח והלב (רמב"ן עה"ת ויקרא יא, יג. חינוך מצוה עג) (ואפילו בעת שהתורה מתרת לאדם לאכול באיסור (כגון פקו"נ וכה"ג) – הרי זה גורם באדם האוכל את האיסור מזג רע [אלא שאעפ"כ, במקום פקו"נ עליו לאכול את המאכל. דהוא בדוגמת שחותכין אבר בשביל הצלת כל הגוף]); משא"כ טומאה הוא סוג רע שאינו ניתן לתפיסה באמצעות השכל והרגש האנושי, אלא הוא רק מצד "חוקה חקתי גזירה גזרתי".

ומטעם זה, הנה (בכללות) הענין דאיסור שייך גם בזמן הזה, משא"כ טומאה שייכת רק בזמן הבית – מאחר ורע שהוא ניכר (איסור) יש להזהר ממנו בכל עת, ואילו הרע שאינו ניכר, שטומאתו היא רק משום "גזירה גזרתי", הרי הוא מהוה סתירה רק למדריגת הקדושה הנעלית שהיתה בזמן הבית, אבל לגבי הדרגא המצומצמת של קדושה השורה בזמן הזה, אין מהוה רע זה סתירה. ורק כהנים, בשל קדושתם היתרה, מוזהרים גם היום מטומאה (וג"ז הוא לא בכל הטומאות).

והנה, אף שהרע דאיסור ניכר יותר מן הרע דטומאה, הרע דטומאה חמור משל איסור, שהרי הא גופא שאין הרע של טומאה ניכר, מביא לכך שלא ימהרו לעשות עליו תשובה (בעת שהיא טומאה באופן שאסרה התורה); ונוסף על כך, מכיון שהטומאה היא נעלית מהשגת השכל, פגיעתה בנפש היא חמורה הרבה יותר, דהיא פוגעת גם בכחות של הנפש שלמעלה מן הטעם והדעת ('כחות המקיפים'). משא"כ באיסור, דהוא רע שע"פ שכל, שפוגע רק בכחות הפנימיים – כח השכל והמידות כו'.

ובזה אמרינן, דהרע שבא כתוצאה מן החטאים, ובכללות – מחטא העגל שהוא בדוגמת חטא עץ הדעת, הוא (ביחס ליחוד דכנסת ישראל וקוב"ה) רק ענין של איסור ולא טומאה, והוא פוגם רק בכחות פנימיים ומוגבלים, אבל בכחות המקיפים אינו פוגם. דבהדרגות הפנימיות דכנס"י, הרי היא "חבוקה ודבוקה בכ", ואין שייך שם כל פגימה.

ג. והנה, הראיות שמביאים לכך שהוא איסור ולא טומאה הם:

(א) תוס' בב"ק (יא, א. ד"ה דאין) מקשים, כיצד אמרינן בנדה הדין ד"ספיקא לקולא", בעוד דהוי זה טומאה ברשות היחיד, דאפילו יש בה כמה ספיקות ה"ה טמא. ומתריצים, ד"ספיקא לקולא" הוא רק בנוגע לדין דלאוסרה על בעלה. ומזה נראה, שאיסור נדה לבעלה הוא איסור נפרד, ואינו מצד טומאה.

(ב) בגמרא (כתובות עב, א) למדין מן הכתוב "וספרה לה" דהנדה סופרת הימים "לעצמה". ומזה ילפינן (תוס' ד"ה עד אחד, גיטין ב, ב) ש"עד אחד נאמן באיסורין". ומוכח שפיר שהוא איסור ולא טומאה, דהרי אין למדין איסור מטומאה אפילו בעת שבטומאה עד אחד נאמן.

לקראת שבת

ד. עניני התורה מדויקים הם בכל פרטיהם; וכולם, כפי שהם בנגלה דתורה, מתאימים לכפי שהם בפנימיות הענינים. ומכיון שכן יש לבאר, דלא רק התוכן הכללי דאיסור נדה מתאים לענינו בפנימיות, אלא גם ב' ההוכחות האמורות, מתאימות לתוכנם בפנימיות.

דהנה, ישראל הם "גוי אחד (אפילו כשהוא) בארץ", יהודי תמיד נמצא "ברשות היחיד" – ברשותו של ה' אחד, "יחידו של עולם". שכן הנשמה אפילו בשעת החטא היא "באמנה אתו יתברך" (ל' התניא פכ"ד). וכיון שהיהודי נמצא ב"רשות היחיד", קרוב אל הקב"ה, דשם אפילו חטא קל פוגם ביותר, עלול האדם לחשוב שאפילו ספק רע הוא גם ענין של טומאה – לכן אומרים, שבאמת כל ענין ה(נדה ו)ריחוק אצל יהודי אינו ענין של טומאה, רק ענין של איסור: הפגם והריחוק מה', הוא בכחותיו הפנימיים המוגבלים (כח שכלו וכו'), כמאמר חז"ל (סוטה ג, א): "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" – שאינו מבין ואינו חש בשכלו גדולת ה' (ולכן חוטא). ואף שגם הרע שבאיסור מונע מהאדם לפי שעה להתאחד עם הקב"ה, הרי זה רק באיסור ודאי, אבל באיסור ספק אין כל מניעה ליחוד כנסת ישראל עם בעלה – אפילו לפי שעה.

ולענין ההוכחה השני':

ההבדל בין עד אחד לשני עדים הוא, דעדותם של שני עדים קשורה עם בית דין, ללא בית דין אין לעדותם ערך כלל, וכל זמן שלא העידו בפני בית דין, יכולים הם לחזור מעדותם. משא"כ הנאמנות דעד אחד אינה שייכת לבית דין; נאמנותו של עד אחד נובעת מן חזקת ה"כשרות" של הנפש האלוקית שלו, והוא נאמן מפני שכל ישראל הם בחזקת כשרות.

כאשר דנים בכשרות של אשה לבעלה, של כנסת ישראל להקב"ה, אין צורך לבוא לבית דין, לא לבית דין של מטה ולא לבית דין של מעלה; די לכך בנאמנות של נפש האלקית. כאשר נפש האלקית נאנחת באמת על מעשיו הלא טובים, אין צורך להזדקק לבית דין, והקב"ה נותן ליהודי "כמנהג גוברין יהודאין", "שאר כסות ועונה" כו', והעיקר, שנעשה מיוחד עם הקב"ה – ואתם הדבקים בה' – עד שהדבקות של הקב"ה עם ישראל באה בגילוי, "ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" (ראה זח"ג צג, רע"ב).

חידושי סוגיות

בגדר הפסול דכהן סומא לענין מצורע

יביא הא דבמשנה דין ב' הסתרים וכהן סומא נדרשו יחדיו, ובתו"כ משמע דא"א לשניהם יחדיו / יקדים מדברי התויו"ט דסומא בעין אחת וסומא בב' עיניו אינם מגדר אחד / יסיק דזהו להמשנה דס"ל דגדר פסול סומא הוא מחמת חסרון החפצא דראיית הנגע, ולהתו"כ הוא פסול בהגברא הרואה עצמו

"ואם פרוח תפרח הצרעת וכסתה . . מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן"
(פרשתנו יג, יב)

א.

יקשה כהא דבתו"כ נשתנה מן המשנה, ומשמע דפסול בית הסתרים
ופסול דכהן סומא אינם דרשה אחת

גבי הכתוב בפרשתנו (יג, יב) "ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה גו' מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן", מצינו שאיפליגו בחז"ל (תורת כהנים על אתר) בב' דרכים לפרש "לכל מראה עיני הכהן": א) "לכל מראה עיני הכהן, פרט לבית הסתרים [שאינו מקום הנראה לעיני הכהן]¹, מיכן אמרו (נגעים פ"ב מ"ד) האיש נראה כעודר כו' האשה כעורכת כו'" [כי כל מה

שיהי' למראה עיני הכהן אשר יראה מבלי שיעשה תנועה הנראה להראותו כו', א"נ שיהי' הכל במראה עיני הכהן שיראהו בראי' אחת עם שאר הגוף" (וראה רבינו גרשום ערכין שם. רבינו הלל לתו"כ שם סד"ה ת"ל מראשו).

1) ראה מפרשי התו"כ שם. מפרשים למשנה נגעים פ"ב מ"ד. רש"י ד"ה לכל מראה (ערכין יח, ב).
ואע"פ שע"י עיון כו' יכול הכהן לראות גם בבית הסתרים – ראה קרבן אהרן לתו"כ שם, "שצריך

לקראת שבת

שיראה מהם במצב זה לא נחשב "בית הסתרים"²]. ב) "ד"א, לכל מראה עיני הכהן, פרט לכהן שחשך מאור עיניו, מיכן אמרו (נגעים שם מ"ג) כהן שחשך מאור עיניו והסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים".

ומפשטא דלישנא ("דבר אחר") משמע, דפליגי בפירוש הכתוב³.

אמנם במשנה נגעים (פ"ב מ"ג-ד) הובאו שתי הלכות אלו כסתם משנה: "כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן", ובמשנה שלאח"ז "כיצד ראיית הנגע האיש נראה כעודר כו' האשה כעורכת כו'". ואע"פ שבמשנה השני' לא הובאה בפירוש הדרשה "לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים", הרי כל מפרשי המשנה (רמב"ם, ר"ש, פי' הרא"ש, רע"ב וכו') הביאו דרשה זו ופירשו כן כוונת המשנה.

וכן הרמב"ם בספר היד (הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ה. שם הי"ב) הביא הכתוב "לכל מראה עיני הכהן" כטעם על שני הדינים, וז"ל: "סומא . . . ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן", "אינן הכהן זקוק לבקש תחת אצילי ידיו כו' שמא שם נגע שנאמר לכל מראה עיני הכהן".

ב.

יקדים דלכאורה תרווייהו איתנהו בהכתוב, אחד ממשמעות ואחד מייתור, ועפ"ז יוקשה יותר בהתו"ב

בפשטות נראה בזה, דתנא דמתניתין ס"ל דילפינן תרווייהו מכתוב אחד, כי הדין ד"פרט לבית הסתרים" נלמד מכללות משמעות הקרא, "וכסתה הצרעת גו' מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן", דקאי רק על מקומות אלה שבגוף שהם "למראה עיני הכהן"; ואילו הדין השני (למעט כהן "הסומא כו' או שכהה מאור עיניו") ילפינן מייתורא דקרא, כמבואר במפרשים⁴ ש"מלת כל דריש⁵, דהול"ל למראה ואמר לכל, לומר שצריך שיהי' כל מראה עיניו אשר נתן לו הטבע ולא יחלש".

[ועפ"ז יש לתרץ דברי רש"י בפירושו על התורה, שפי' "לכל מראה עיני הכהן" – "פרט לכהן שחשך מאורו".

(5) ובבאר מים חיים (לאחי מהר"ל) ודבק טוב על פרש"י עה"פ – שתיבת "עיני" מיותרת. ובמלבי"ם כאן פי' שנלמד מלשון "מראה" ולא נאמר "ראות (עיני הכהן)". ע"ש.

(2) ראה הנסמן בהערה הקודמת.
(3) להעיר ממו"ק (ח, א) שהוא מיבעי לי' למעוטי סומא כו'.
(4) קרבן אהרן לתו"כ שם. וראה מפרשים שנסמנו לקמן בפנים (ס"ג) בהקושיא על דברי התו"ט.

לקראת שבת

טו

שלכאורה הוא תימה: אמאי נקט רש"י דרשה זו, ולא הדרשה "פרט לבית הסתרים" שלכאורה מתאימה יותר לפשטות הכתוב⁶, שהתיבות "לכל מראה עיני הכהן" באו למעט חלקים מסויימים של הגוף, בהמשך למ"ש לפנ"ז "וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו (לכל מראה עיני הכהן)" (וכפי שהקשה בס' הכתב והקבלה עה"פ).

וע"פ הנ"ל י"ל (בדוחק עכ"פ), דהמיעוט ד"בית הסתרים" הוא פשטות משמעות הקרא, ולא הוצרך רש"י לפרשו, דזהו פירושה הפשוט של התיבות "לכל מראה עיני הכהן", שהם חלקי הגוף הגלויים שהם למראה עיני הכהן, וכוונת רש"י היא רק לחדש ולבאר טעם יתור הלשון ד"לכל מראה עיני הכהן"⁷, וע"ז כתב "פרט לכהן שחשך מאורו".

אבל עפ"ז צ"ע, מה שמקדים בתו"כ לשון "דבר אחר" דמשמע שהן דרשות סותרות, כנ"ל.

ג.

יקדים מדברי התו"מ, דלתנא דמתיניתן סומא בעין אחת וסומא בשתי עיניו
הו"ב דינים מחולקים

והנראה בזה, דהוא חילוק כללי ואיפליגו כאן בגדר דכהן שחשך מאור עיניו, ובהקדם השינוי בין לשון המשנה ולשון התו"כ:

בדין השני נאמרו במשנה שני פרטים "כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו", משא"כ בתו"כ מתחיל "פרט לכהן שחשך מאור עיניו"⁸, ואח"כ ממשיך "מיכן אמרו כו' (ומפרט שני האופנים הנ"ל)⁹ הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו". ועכצ"ל שלשיטת התו"כ יסודא דדינא הוא "כהן שחשך מאור עיניו", ורק שבזה גופא איכא ב' אופנים, "הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו".

כאן פי' שנלמד מלשון "מראה" ולא נאמר "ראות (עיני הכהן)". ע"ש.

(8) וראה גם תו"כ לעיל (יג, ה) "לכל מראה . . . ומה כהן פרט לשחשך מאור עיניו אף היום כו'".
וכן ברש"י פרשתנו כאן (וראה לקמן בפנים בסוף הסעיף).

(9) בתו"כ לפנינו מפרט ג' אופנים – "מיכן אמרו כהן שחשך מאור עיניו והסומא כו' או שכהה כו'". אבל ביל"ש פרשתנו כאן הוא כפנים (וכ"ה גירסת הגר"א בתו"כ). וראה לקמן הערה 14.

(6) ויש להוסיף, שלהדרשה "פרט לבית הסתרים" מובן הטעם ש"לכל מראה עיני הכהן" נאמר כאן גבי הדין דפרח הנגע בכולו, שבא בהמשך לתוכן כללות הכתוב ("וכסתה הצרעת את כל עור הנגע גו'") – פרט לבית הסתרים), כפנים; אבל אם בא הכתוב למעט "כהן שחשך מאורו", קשה, מדוע נאמר זה כאן גבי פרח הנגע בכולו, ולא לעיל גבי עיקר הדין דראיית הנגע (כמו שהקשה במשכיל לדוד כאן). וראה לקמן הערה 22.

(7) ובבאר מים חיים (לאחי מהר"ל) ודבק טוב על פרש"י עה"פ – שתיבת "עיני" מיותרת. ובמלבי"ם

לקראת שבת

יש לומר בזה, עפ"מ"ש התוי"ט (נגעים שם מ"ג) שהדין ד"כהה מאור עיניו" היינו "תרי עיניו שכהו קאמר, אבל אי כהה חד עינא לא, דסומא באחת מעיניו תנן" (היינו שרק אם נסמא ממש באחת מעיניו פסול, אבל לא כשרק כהתה עין אחת).

ובמפרשים (עץ חיים (לר"י חגיז) לנגעים שם (נעתק בתוס' אנשי שם לנגעים שם. מלאכת הקודש על פרש"י פרשתנו עה"פ). חדושי מהרי"ח שם. עזרת כהנים (בתוספותיו) לתו"כ שם) הקשו עליו, ד"כיון שכהה מאור עין א' אין כאן כל מראה עיני הכהן" (שהרי משמעות הקרא היא (כנ"ל) שכח הראי' של הכהן צ"ל בשלימות), וכתבו דמה שנקט התנא "הסומא באחת מעיניו" (אף שגם אם כהה באחת מעיניו פסול), אינה קושיא, כי המשנה "לא זו אף זו" קתני¹⁰.

ונראה שלשיטת התוי"ט שני הפסולים ד"סומא (אפילו) באחת מעיניו או שכהה מאור (שתי) עיניו" הו"ב דינים שונים ומחולקים, ונלמדים המה משני חלקי הכתוב¹¹, דהא דנסמא בעין א' פסול ילפינן מהלשון "מראה עיני הכהן", לשון רבים, לאפוקי סומא בעין א' שרואה רק בעין אחת. משא"כ הדין ד"כהה מאור עיניו" ילפינן מיתור דתיבת "כל" (כנ"ל), ש"מראה עיני הכהן" צ"ל בשלימות ולא כשיש כיהוי ב(שתי)¹² עיניו.

ועפ"ז יש לומר, שזהו טעם השינוי בלשון התו"כ מלשון המשנה – דלהמשנה (לפי" התוי"ט) יש שני דינים (ופסולים), "סומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו", משא"כ להתו"כ יש כאן רק דין אחד, "שחשך מאור עיניו", ש"אין כאן כל מראה עיני הכהן"¹³, שזהו יסוד הפסול, ולזה מקדים "לכל מראה עיני הכהן פרט לכהן שחשך מאור עיניו", ורק אח"כ מפרט שני האופנים¹⁴ ד"סומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו"¹⁵.

[ולכאורה יש לדייק בלשון רש"י בפירושו עה"ת, שכתב (כנ"ל) "פרט לכהן שחשך מאורו", ומשנה בשנים: א) השמיט תיבת "עיניו", אף שהן בתו"כ (וכן בתו"כ לעיל שם) והן במשנה הלשון "מאור עיניו"¹⁶. ב) השמיט הבבא ד"סומא באחת מעיניו"¹⁷. ומשמע לכאורה, שגם לדעת

בתו"כ לעיל יג, ה. ועוד. ואולי ל' "חשך" הוא ע"ד (וירא כ, ו) "ואחשך גם אנכי".

14) ולגירסא שלפנינו (ראה הערה 9) י"ל שהתו"כ מקדימו עוה"פ ב"מיכן אמרו" להדגיש עוד יותר שזהו ה"כלל" של שני האופנים שבמשנה. ודוחק קצת.

15) ולפ"ז גם אם כהה רק בעין א' פסול. והא דנקט "סומא בעין א'", י"ל כמפרשים הנ"ל (בפנים) דלא זו אף זו קתני.

16) אלא שי"ל שרש"י קיצר בלשונו.

17) קושיא אינה, כי אין פרש"י עה"ת ספר פסקי הלכות.

10) אבל במשנה אחרונה (נגעים שם) מדייק מלשון המשנה כהתוי"ט, כי אל"כ ליערבינהו וליתנינהו הסומא באחת מעיניו או שכהה לא יראה.

11) ראה גם אליהו רבא ותפא"י לנגעים שם. וראה משנה אחרונה שם. קרבן אהרן לתו"כ שם. ועוד.

12) משא"כ כהה בעין א' כשר, כי לא חסר בראיית הנגע, כדלקמן ס"ה (וראה סוף הערה 18).

13) ועפ"ז צ"ל שכוונת התו"כ ב"חשך מאור עיניו" אינו שנחשך מאורו ממש (שזהו יותר מסומא בעין אחת), אלא רק חסר ממאורו. ולהעיר, שביל"ש פרשתנו כאן הגירסא "פרט לכהן שחסר מאור עיניו".

וכ"ה גירסת הרא"ש (נגעים פ"ב מ"ב) ורבינו הל

לקראת שבת

זו

רש"י אפילו כהתה רק אחת מעיניו כבר פסול לראיית נגעים אם רק "חשך מאורו" (ע"ד הנ"ל בתו"כ). ולכן (א) השמיט תיבת "עיניו", שממנה יכול להשתמע (כדעת התו"ט) שהכיהוי צ"ל בשתי עיניו. (ב) השמיט הא ד"סומא באחת מעיניו", כי זה נכלל ב"חשך מאורו"¹⁸].

ד.

יחקור בנדר הפסול דסומא אי הוי חסרון בהנברא עצמו או במעשה ראייתו, ויביא הנפקותא מזה להלכתא

ויש לומר, שיסוד הפלוגתא בין תנא דמתניתין והתו"כ הוא בעצם גדר הדין ד"פרט לכהן שחשך מאור עיניו", שיש לבארו בשני אופנים:

דמחד גיסא איכא למימר שהוא פסול בהגברא, שאחד מהתנאים הנדרשים בכהן כדי שיהי' כשר לראות את הנגע הוא שכח הראי' שלו יהי' בשלימות, ע"ד בעל מום שפסול לעבודה. וכך מטיים דברי הרמב"ם בס' היד, שכתב (הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ה) "חלל פסול לראיית נגעים שנאמר (פרשתנו יג, ב) אחד מבניו הכהנים בכהונתם אבל בעלי מומין כשירים לראיית נגעים ובלבד שלא יהי' סומא ואפילו באחת מעיניו ואפילו כהן שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן". הרי שזהו פסול בהגברא¹⁹, ע"ד חלל ובעל מום.

אבל אפשר לפרש גם בדרך אחר, שזהו פסול מחמת החסרון במעשה הראי', דכאשר חסר בכח הראי' של הכהן, חסר בראיית הנגע ("וראה הכהן"), שמ"לכל מראה עיני הכהן" ילפינן, שהנגע צריך להתראות (לעיני הכהן) בשלימותו²⁰, וכשחסר בכח הראי' של הכהן הרי לא נתראה הנגע בשלימותו. וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם בפירושו המשניות (נגעים שם²¹),

שאם ישנה רק חלישות בכח הראי' של הכהן, אין זה טעם לפסול אותו מלראות נגעים (כיון שאין חסרון בראיית הנגע); ורק כאשר "חשך מאורו", שחסר בראיית הנגע, אזי פסול לראות (דלא כשיטת התו"כ – ראה לקמן סעיף ה).

(19) וכן משמע לכאורה מסנהדרין (לד, ב): מקיש ריבים לנגעים... ומה נגעים שלא בסומין. . אף ריבים שלא בסומין.

(20) ולהמלבי"ם (הנ"ל הערה 7) זוהי הכוונה בלשון "לכל מראה עיני הכהן" – ד"השם מראה מציין את העצם הנראה. . לפי מה שבכח המראה להתראות לרוב בנ"א שכח ראותם שלם ובריא".

(21) לפי תרגום שלפנינו. אבל בתרגום קאפח ע"ד שאינו רואה כדרך הבריאים".

18) אבל י"ל דהא הנקט רש"י הלשון "חשך מאורו", שפשטות משמעו היא שאינו רואה^א (וראה הערה 13) – ולא "שכהה מאור עיניו" (כלשון המשנה, והמשך לשון התו"כ כאן) – כי הלשון "כהה מאור עיניו" נופל גם על מי שנחסר קצת מתוקף מאור עיניו, דאם רק לא נשאר במלוא תוקפו כבתחילה כבר בנדר "כהה" יחשב (כפרש"י לעיל יג, ו) "כהה (הנגע), הוכחה ממראיתו, הא אם עמד במראיתו כו' טמא", והיינו, שאם רק לא "עמד במראיתו" כבר נקרא "כהה". וראה לקו"ש חט"ו ע' 212 הערה 9). ורש"י בפירושו עה"ת (בלימוד ע"ד הפשט) ס"ל

(א) אף שעכצ"ל שאינו סומא מחש, דא"כ מאי קמ"ל, וכמ"ש במלכת הקודש על פרש"י כאן.

לקראת שבת

שמפרש הדין ד"או שכהה מאור עיניו" – "שחלש ראייתו עד שלא יראה ראי' אמיתית", ומשמע שהחסרון הוא שהנגע לא יראה ב"ראי' אמיתית".

ויש לומר נפקא מינה להלכתא משני האופנים:

בראיית נגעים יש שני דינים: (א) ראיית הנגע, וזוה – "הכל כשירין לראות את הנגעים" (אפילו ישראל) (נגעים רפ"ג. תו"כ פרשתנו יג, ב. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"א-ב²²), אם הוא רק חכם ובקי כו'. (ב) פטיקת הדין דטמא או טהור, ש"הטומאה והטהרה תלוי' בכהן (דוקא)" (שם), ועד שגם "כהן שאינו יודע לראות, החכם (אפילו הוא ישראל) רואהו ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא כו' ואפילו הי' הכהן קטן או שוטה החכם אומר לו והוא מחליט כו'" (רמב"ם שם ה"ב, מתו"כ שם).

ועפ"ז יש לחקור בפסול סומא באחת מעיניו וכהן שכהה מאור עיניו, אם הוא רק לענין ראיית הנגע, או גם לטמא ולטהר. ובמאירי (לסנהדרין לד, ב) הובאו שתי דיעות בזה, שי"א שפסול רק לראות את הנגע, אבל יכול לפסוק טמא או טהור כו', כמו כהן שוטה שמטמא כו' על פי החכם²³, אבל י"א שנפקע גם מלטמא ולטהר כו'.

ויש לומר שתלוי בשני אופנים הנ"ל: להאופן הא' שהוא פסול בהגברא (ע"ד בעל מום לעבודה) מסתבר לומר שנפקע לגמרי מכללות דין ראיית נגעים, שאינו יכול לטמא או לטהר [ולכאורה כן משמע מדברי הרמב"ם, שהביא (כנ"ל) פסול סומא וכהה מאור עיניו בהמשך לפסול "חלל", והרי "חלל" אינו כשר לטמא ולטהר²⁴]; משא"כ אם נאמר שהוא פסול במעשה ראיית הנגע (כי הנגע צריך להתראות בשלימותו), אזי מסתבר שהסומא נפקע רק מראיית הנגע אבל לא מלטמא ולטהר.

גבי פרח הנגע בכלול חידשה תורה (ע"פ פשוטו של מקרא) שצ"ל ראיית כהן דוקא (ולא רק אמירה של כהן). ואכ"מ.

23) וכן נקט בפשיטות במנ"ח מצוה קסט סקי"ג.
24) ראה רמב"ם הל' תרומות (פ"ז ה"ט) "והוא שיטמא אותו כהן מיוחס".

ואדרבה: לכאורה עצם ראיית הנגע יכולה להיות ע"י חלל, דאם היא כשירה ע"י ישראל, כ"ש שכשר בכהן חלל שפיסולו אינו אלא מחמת שחסר בכהונתו. ומ"ש הרמב"ם "חלל פסול לראיית נגעים" – לכאורה כוונתו לטמא או לטהרו ולא בהראי'. ולהעיר מפי הרא"ש לנגעים פ"ב מ"ה. ועצ"ע. ואכ"מ.

22) ואת"ל שכן הוא גם ע"פ פשוטו של מקרא [וכדמשמע לכאורה מלשון רש"י (פרשתנו שם) "גזירת הכתוב הוא שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא ע"פ כהן", שרק האמירה תלוי' בכהן (ראה רש"י שם, ג) ולא הראי' (וכמ"ש ברא"ם ועוד שם, ב)] – יש לתרץ מדוע נאמר "לכל מראה עיני הכהן" (פרט לכהן שחשך מאורו) רק בפרח הנגע בכלול, ולא לעיל אצל ראיית נגע (כנ"ל הערה 6) – כי כאן

ב) ולגירסת כתי' תימן דפרש"י (נ. י. תשמ"א) הובא בפרש"י "חכם שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אע"פ שהוא ע"ה כו". ובא' מכת"י רש"י שתח"י הועתק כל לשון התו"כ בזה.

לקראת שבת

יט

ה.

יסיק דבזה איפליגו התו"כ ותנא דמתניתין, ולהתו"כ סומא בב' עיניו
ובעין אחת פסול אחד הם

ובזה הוא החילוק בין תנא דמתניתין והתו"כ:

לתנא דמתניתין הפסול ד"כהה מאור עיניו" הוא מפני שחסר במעשה ראיית הנגע (כאופן
הב').

אשר עפ"ז מובן ויומתק הטעם שתנא דמתניתין צירף בסוף משנה זו ההלכה ד"בית האפל
אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו", שלכאורה מה שייך דין זה בנגעי בתים (והנלמד
ממ"ש (מצורע יד, לה) "כנגע נראה לי בבית" – "לי ולא לאורי" (תו"כ מצורע שם (מובא במפרשים לנגעים
שם. רש"י סנהדרין צב, א; חולין י, ב). מו"ק ח, א²⁵)), לדין ש"כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור
עיניו לא יראה את הנגעים"²⁶? וע"פ הנ"ל י"ל, שבזה רצה התנא להדגיש ולהבהיר גדר הפסול
דכהן שכהה מאור עיניו, שאינו פסול בהגברא, דהוי בעל מום (בענין ראיית נגעים), אלא
שהפסול הוא מפני החסרון במעשה דראיית הנגע, ע"ד הא ד"בית האפל אין פותחין בו חלונות
לראות את נגעו", כי ראיית הנגע צ"ל ראי' שלימה ע"י עיני הכהן (כלי האור מבחוק).

ויש לומר, שהוא הוא יסודו של התו"כ לפרש ד"כהה מאור עיניו" היינו דוקא כשכהו שתי
עיניו, ולא כשכהתה רק עין אחת – אף שנאמר "לכל מראה עיני הכהן" שמשמעו ש"מראה עיני
הכהן" צ"ל בשלימות כנ"ל – כי כאשר כהתה רק עין אחת וראיית עינו השני' היא בשלימות,
אז לא חסר בראיית הנגע ואין טעם לפוסלו, ולכן ס"ל שצ"ל חסר בשתי עיניו (שאו חסר
בראיית הנגע).

והא שגם סומא בעין א' לא יראה את הנגעים – הרי (א) יש לחלק בין כהה בעין א' (שאינו
פועל חלישות בעין הב') לסומא בעין א', (ב) ועיקר: הדין דסומא באחת מעיניו אינו מפני
שחסר בראי' ("כל מראה") אלא מפני גזה"כ שצ"ל בכהן "עיני" לשון רבים, כנ"ל].

משא"כ התו"כ ס"ל שזהו פסול בהגברא²⁷ (כאופן הא' הנ"ל), ולכן ס"ל ששני הפסולים
ד"סומא באחת מעיניו" ו"כהה מאור עיניו" יסודם אחד, שגזרה תורה שכהן שיש לו איזו
חלישות בראיית עיניו נחשב בעל מום לענין ראיית נגעים, וזהו הדין ד"לכל מראה עיני הכהן",

26) ולהעיר שהרמב"ם הביא דין זה במקומו גבי
נגעי בתים (הל' טומאת צרעת פי"ד ה"ה).

27) אבל להעיר מתו"כ הנ"ל הערה 8. ואכ"מ.

25) ולפירוש המשנה אחרונה נגעים שם, דהכא
טעמא משום דחשיב כבית הסתרים (ע"ש), הו"ל
לצרפו למשנה ד' (כיצד ראיית הנגע, האיש נראה
כו", שבא למעט בית הסתרים, כנ"ל ס"א).

לקראת שבת

שכח הראי' צ"ל בשלימות אצלו. וא"כ גם מי שסומא באחת מעיניו אין הפסול מחמת שחסר ב"עיניו" לשון רבים, אלא מפני ש"חשך מאור עיניו", שחסר אצלו "כל מראה עיני הכהן".

ו.

עפ"ז יהוור שפיר הא דלהתו"כ אי אפשר לב' הדרשות בכתוב

ע"פ כל הנ"ל מובן גם החילוק בין תנא דמתניתן והתו"כ אי מצנין למילף מ"לכל מראה עיני הכהן" שני הדינים ד"פרט לבית הסתרים" ו"פרט לכהן שחשך מאור עיניו" אם לאו.

דהנה המיעוט ד"פרט לבית הסתרים" הוא דין בראיית הנגע, שרק המקומות בגוף הנראים לעיני הכהן מיטמאים בנגע. וזהו טעמו של התו"כ שס"ל ששני המיעוטים – "פרט לבית הסתרים" ו"פרט לכהן שחשך מאור עיניו" – הוו שתי דרשות המשונות זמ"ז ("דבר אחר"), דלכל אחת מן הדרשות יתפרש לנו כוונת הכתוב בדרך אחרת: להמיעוט "פרט לבית הסתרים" בא הכתוב להגדיר מעשה ראיית הנגע, שצ"ל "לכל מראה עיני הכהן", שהנגע צריך להתראות בשלימות להכהן, ולכן נתמעט "בית הסתרים" שאינו מקום הנראה לכהן; משא"כ המיעוט ד"כהן שחשך מאור עיניו" אינו שייך לראיית הנגע, אלא הוא פסול בהגברא, שהכתוב מלמדנו דכשחסר לכהן ב"מראה עיניו" ה"ה בעל מום לענין ראיית נגעים. ולכן ס"ל להתו"כ דמי ששנה זו לא שנה זו²⁸.

משא"כ לתנא דמתניתן, שס"ל שגם הפסול ד"כהן מאור עיניו" הוא מחמת החסרון במעשה דראיית הנגע, הרי שתי הדרשות נקודתן אחת, שהנגע צריך להתראות בשלימות לעיני הכהן, ולכן נתמעטו (א) בית הסתרים, המקומות בגוף שאינם ל"מראה עיני הכהן", (ב) כהן שכהן מאור עיניו, ובמילא אין הנגע נראה לעיניו בשלימות.

הרמב"ם שני הדינים. וצ"ל שס"ל שאף שהם גדרים שונים (זה פסול בגברא וזה דין בראיית הנגע) מ"מ יכולים ללמוד שניהם מכתוב אחד. ואולי ס"ל שגם בתו"כ אינה פלוגתא אלא שתי דרשות בכתוב אחד שתרווייהו איתנהו ב"י (אף שנאמר "ד"א"). ואכ"מ.

28) אלא שמהרמב"ם (הנ"ל) הלי' טומאת צרעת פ"ט ה"ה)) מוכח דס"ל שכהן שכהן מאור עיניו הוא פסול בהגברא (כנ"ל בפנים), דלא כדין בית הסתרים (ועד ששתי הלכות אלו באו ברמב"ם בהפסק כמה הלכות, דלא כבמשנה שבאו בזא"ז) – ומ"מ הביא

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

מעלתם של ישראל הפשוטים

"הנה מאז נוכחו לדעת הפלאת מעלת ישראל, שגם יהודי פשוט במאוד הוא יקר מכל יקר . . 'בעל מוח' הוא 'קר' ולעתים קרובות מקרר, וצריכים זהירות. אנשים פשוטים הם בעלי אמונה ומדות טובות"

ב"ה ד' ניסן תש"ט

ברוקלין

שלום וברכה!

. . מאז הנחילנו ה' אלקינו את תורתו הקדושה ע"י משה רבינו נתפלג עמנו לשתי כיתות: (א) בני תורה בעל שכל. (ב) אנשים פשוטים בעלי אמונה פשוטה. ובא מורנו הבעש"ט נ"ע והראה הפלגת מעלתם של ישראל הפשוטים.

בראשונה הנה גם תלמידי הבעש"ט נ"ע התפלאו על הנהגת מורנו הבעש"ט נ"ע לקרב את פשוטי אחינו, די פראסטע בעלי-מלאכות און מארק-הענדלער. הבני תורה קראום בשם "די תהלים זאגער" ו"דלא ידע מאי קאמרניקעס".

בכמה וכמה עיירות הנה הרבנים, ראשי ישיבות ותלמידי הישיבות היו בדלים לעצמם. ובקושי היו מתירים למחוייבי קדישים לעבור לפני התיבה, והרחיקום מהבתי כנסיות להחדר השני וכדומה. עד שבא מורנו הבעש"ט נ"ע והשפיע מרוחו הקדושה לפרסם מעלתם של הבעלי אמונה פשוטה בישראל.

לקראת שבת

בודאי ראה את אחת השיחות בהמסופר על אודות אחת הועידות קדש שהתועד מורנו הבעש"ט עם זקני גדולי תלמידיו הצדיקים בשנות תקי"ג-תקט"ו, ובביהכ"נ התאספו אז כמה וכמה אורחים ובהם אנשים פשוטים כו', והבעש"ט נ"ע הראה להם התקרבות גדולה.

הנה מאז נוכחו לדעת הפלאת מעלת ישראל, שגם יהודי פשוט במאוד הוא יקר מכל יקר. והוד כ"ק רבינו הזקן ביאר הענין: 'תלמיד חכם' הוא מאד יקר ("זייער טייער"). 'בעל מוח' הוא 'קר' ולעתים קרובות מקרר, וצריכים זהירות. אנשים פשוטים הם בעלי אמונה ומדות טובות.

תומכי תמימים דליובאוויטש בליובאוויטש בזכות מיסדה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק העמידה בחסדו יתברך תלמידים אשר גושפנקא דמלכא טבוע בהם. זכו להעמיד תלמידים בעלי רוח טהורה היודעים ומרגישים את האמת הבהיר אשר העיקר הוא עבודת הלב. תפילה לבבית כדבעי ("א געשמאקער הארציקער דאווענען") עם פרק תהילים בדמעות כדבעי ("גוט אויסגעוויינטען קפיטל תהלים") פועלים שתהיי דעת כדבעי ("מאכט קלאר דעם דעת"). לדעת את המצב העצמי, מה חסר ומה צריך לעשות.

תקותי אשר תשים לבך ודעתך לכל אשר הנני כותב לך בזה ותתאמץ בכל יכולתך לסדר את עבודתך גם בהנוגע לעצמך. והשי"ת יעזורך ויצליחך בגשמיות ורוחניות.

